

פרפראות
פאר

נצבים – ראש השנה תשפ"ג

זכרנו לחיים

כנגד

תכלה שנה

וקלותיה

פרפראות פאר

זכרנו לחיים כנגד תכלה שנה וקללותיה אות א'

נצבים - ראש השנה תשפ"ג

א, זכרנו לחיים כנגד תכלה שנה וקללותיה
 ב, בשמעו את דברי האלה מכוון אל לעשות בהם משפט כתוב
 ג, למה הוריקו פניהם ביאור המהר"ם שי"ף
 ד, אתם נצבים מכוון לוייה היום ויבואו בני האלקים להתיצב על ה'
 ה, בירור בכתובים נצבים והתייצבו אם ביאור אחד להם אם לאו
 ו, היום הזה תחילת מעשיך הרי הבריאה התחילה בכ"ה אלול, ביאור המהרש"א
 ז, אני היום ילידתיך מכוון ומולדותייך
 ח, הנביא מבטיח שלא נתנתק מהקב"ה לעולם
 ט, עשיית התרת נדרים בערב ראש בשנה
 י, כי הוא על ימים יסדה נראה מיותר בפסוק ביאור הענין
 יא, אכילת תפוח בראש השנה לתיקון חטאו של אדם הראשון
 יב, אמירת שנה טובה ומתוקה ובשם ומלכות, על תפוח בדבש דייקא
 יג, אמרו לפני מלכיות כדי שתמליכוני עליכם שלא אצטרך למלוך בכח
 יד, ביאור בקושיה מהו איל אחר נאחו בסבך
 טו, עלי נתכוין לפטור את מי שאינם מכוונים בתפילתם
 טז, במה זכתה אם סיסרא שילמדו ממנה סדר תקיעות כיצד
 יז, בעבור הרעימה רמז למה שאמר הכתוב תפילה בלשון רעם
 יח, הכתוב וכעסתי צרתה מבואר ע"ד מעשה שהיה אצל החידושי הרי"ם
 יט, קולו של יעקב מבטל את הקטרוג של עשיו
 כ, מלכיות זכרונות שופרות הם כנגד ג' עיקרים מהרש"א
 כא, במחלוקת בדרך האמונה נחלקו רבי יוסי ורבי יהודה במלכיות
 כב, טעם לתקיעת שופר בקרן מצינו בתפילת חנה
 כג, לערבב את השטן י"ל להפוך את השטן מקטגור לסנגור
 כד, בפיוט ונתנה תוקף יש לבאר הקושיות העולות שם

כה, ביאור משול כחרס הנשבר ע"ד שבור את החבית ושמור את יינה
 כו, ימחו על קידוש שמך הוא לימוד זכות של אברהם ויעקב אבינו
 כז, ביאור כפתור ופרח בפיוט ובבן הנעקד ואם כבנים אם כעבדים
 כח, עכשיו שנברא יפשפש במעשיו הוא תשרי שאז נברא עיון יעקב
 כט, ביאור הכתוב אני ראשון ואני אחרון, ומבלעדי אין אלקים
 ל, אני ראשון ואני אחרון ע"ד השפת אמת שכתב גם בגימטריא
 לא, ביאור בפיוט, אם תמצה עמק הדין
 לב, ביאור בפיוט באין מליץ יושר מול מגיד פשע
 לג, ביאור בפיוט תעבור על פשע ותמחה אשם
 לד, קולו של יעקב מבטל את הקטרוג של עשיו
 לה, ביאור הכתוב אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים ע"ד פרקי דרבי אליעזר
 לו, הבן יקיר לי אפרים למה לא אמר כי ילד שעשועים
 לז, אחת שאלתי בראש השנה שהכל מאת ה' ע"ד התפארת שלמה
 לח, ביאור המהרש"א למה בעשיית נקרא הקב"ה מלך ולא קל

א, זכרנו לחיים כנגד תכלה שנה וקללותיה

איתא במדרש אגדה (רש"י פרשת נצבים דברים כ"ט י"ב) למה נסמכה פרשת אתם נצבים לקללות, לפי ששמעו ישראל מאה קללות חסר שתיים, חוץ ממ"ט שבתורת כהנים, הוריקו פניהם ואמרו מי יוכל לעמוד באלו,

יש לומר, דלפיכך אמרינן בר"ה זכרנו "לחיים" שהם מאה חסר שתיים, = 98, שבה זה לתקן את זה,

ורמז מצאתי בפסוק, כי לחיים כולל רק את האלה הכתובה בספר התורה, ולא את מה שאינה כתובה, כדאיתא בישעיה (ד' ג') "כל

היום, הרבה הכעסתם למקום ולא עשה אתכם כלייה והרי אתם קיימים לפניו, ע"כ,

הכתוב, לחיים", כלומר מה שכתוב נכלל ב"לחיים".

ב, בשמעו את דברי האלה מכון אל לעשות בהם משפט כתוב

בספר **ארץ החיים** על תהלים ממוהר"ר אברהם חיים כץ נכד הסמ"ע משנת תק"י כתב,

כתיב (תהלים קמ"ח) לעשות בהם משפט כתוב, ע"ד ששמעתי בפסוק זה והיה בשמעו את **דברי האלה הזאת והתברך בלבבו לאמר שלום יהיה לי**, קשה מה לשון **דברי**, דארז"ל גם כל חלי וכו' **אשר לא כתוב** זהו מיתתן של צדיקים, שהקב"ה לוקח הצדיקים להגן על הדור,

ויאמר הרשע בלבו שלום יהיה לי, כי הקב"ה ימית הצדיק לכפר עלי, ע"ז אמר ורבצה בו כל האלה **הכתובה**, רק הכתובה, שהרשע בעונו ימות, ולא מה שדורשים **בע"פ** שקאי על הצדיקים,

וני"ל ז"ש פה, לעשות בהם משפט **כתוב**, ולכן הדר הוא לכל **חסידיו** שלא ימותו, עכ"ל בספר **ארץ החיים**,

ג, למה הוריקו פניהם ביאור המהר"ם שי"ף

כתיב (דברים כ"ט ט"ו) אתם נצבים היום כלכם לפני ה' אלקיכם ראשיכם שבטיכם זקניכם ושטריכם כל איש ישראל:

בדרושים נחמדים ממהר"ם שי"ף (סוף מסכת חולין) **כתב**, בילקוט בשם תנחומא, אתם נצבים כו'. והובא ברש"י תחלת פרשה זו, וז"ל, לפי ששמעו ישראל מאה קללות חסר שתים חוץ ממ"ט שבת"כ הוריקו פניהם ואמרו מי יכול לעמוד באלו התחיל משה לפייסם וכו'.

הענין הוא דכתיב גם כל חלי וכל מכה אשר לא כתוב וכו', לא ידעו מה המה **אותן שתים** דלמא **רעות במאד**, ובאמת קשה הן **רק שתים** אלו שלא שמעו,

ואמרו מי יכול לעמוד, באלו הב' דייקא שלא ידעו, וע"ז התחיל משה לפייסם אתם נצבים

מבואר, שהדבר הקשה ביותר הוא מה שאינם יודעים מהו,

ד, אתם נצבים מכון לוייה היום ויבאו בני האלקים להתיצב על ה'

כתיב (דברים פרק כט פסוק ט) אתם נצבים היום כלכם לפני ה' אלהיכם ראשיכם שבטיכם זקניכם ושטריכם כל איש ישראל:

כתיב (איוב פרק א פסוק ו) "ויהי היום ויבאו בני האלקים **להתיצב** על ה' ויבוא גם השטן בתוכם:

כתב רש"י ויהי היום - אותו יום היה **ראש השנה** שהוא יום תרועה וצוה הקדוש ברוך הוא לשטן להביא זכות וחובה של כל הבריות הה"ד משוט בארץ,

יש לכוון ברמז, כי "נצבים היום" הוא ביום **ראש השנה** שכולכם נצבים לדין, כמ"ש, "ויהי היום ויבאו בני האלקים **להתיצב**", ואמרו בו שהיה **ראש השנה**.

ה, בירור בכתובים נצבים והתיצבו אם ביאור אחד להם אם לאו

כתיב (דברים פרק כט פסוק ט) אתם נצבים היום כלכם לפני ה' אלהיכם ראשיכם שבטיכם זקניכם ושטריכם כל איש ישראל:

כתיב (איוב פרק א פסוק ו) "ויהי היום ויבאו בני האלקים **להתיצב** על ה' ויבוא גם השטן בתוכם:

בפשטות הדברים נראה כי נצבים וגם התיצבו ביאור אחד להם, שהוא מלשון **כינוס והתקבצות**,

וכך כתב רבינו בחיי דברים (פרשת נצבים) פרק כט פסוק ט **נתקבצו** עתה בכאן כל ישראל בברית השני כדכתיב **נצבים היום**, כשם שנתקבצו בברית הראשון במעמד הר סיני כדכתיב **ויתיצבו** בתחתית ההר,

ז, אני היום ילידתיך מכוון ומולדותייך

איתא בספה"ק כי יום הולדתו של אדם הוא יום מסוגל מאוד לחשבון נפש ויום שמסוגל לקבלת התפילה, יש לתת טעם לדבר כדלקמן

למה החסיר הנביא יחזקאל במשלו לבני ישראל ביצ"מ לתינוק שנולד

כתיב (יחזקאל ט"ז) (ד) ומולדותיך ביום הולדת אתך, לא כרת שרך, ובמים לא רחצת למשעי, והמלח לא המלחת, והחתל לא חתלת:

(ה) לא חסה עליך עין, לעשות לך אחת מאלה לחמלה עליך, ותשלכי אל פני השדה, בגעל נפשך ביום הקדת אתך:

(ו) ואעבר עליך ואראך מתבוססת בדמך, ואמר לך בדמך חיי ואמר לך בדמך חיי:

(ז) רבבה כצמח השדה נתתיך, ותרבי ותגדלי ותבאי בעדי עדיים שדים נכנו ושערך צמח ואת ערם ועררה:

(ח) ואעבר עליך ואראך והנה עתך עת דדים, ואפרש כנפי עליך, ואכסה ערותך, ואשבע לך, ואבוא בבית אתך נאם א-ד-נ-י ידוד, ותהיי לי:

(ט) וארחצך במים, ואשטף דמך מעליך, ואסכך בשמן:

(י) ואלבישך רקמה, ואנעלך תחש, ואחבשך בשש, ואכסך משי:

(יא) ואעךך עדי, ואתנה צמידים על ידך, ורביד על גרונך:

(יב) ואתן נזם על אפך, ועגילים על אזניך, ועטרת תפארת בראשך:

(יג) ותעדי זהב וכסף ומלבושך שש ומשי ורקמה, סלת ודבש ושמן אכלת, ותיפי במאד מאד ותצלחי למלוכה:

(יד) ויצא לך שם בגוים בפיך כי כליל הוא בהדרי אשר שמת עליך נאם אדני ידוד, ע"כ,

ח, הנביא מבטיח שלא נתנתק

וכן כתב בעל הטורים דברים (פרק כט פסוק ט) נצבים. כדרך שנאמר בסיני (שמות יט יז) ויתיצבו בתחתית ההר, בו בלשון אמר כאן אתם נצבים,

אך יש לעיין בדברי רש"י, בביאורו, ויבואו בני האלקים להתיצב על ה' - לריב עמו שאין להתיצב אלא על דין שנאמר (ישעיה ג) נצב לריב ה',

מבואר בדבריו, כי להתיצב אינו מלשון כינוס, וביותר שכתב "שאין להתיצב אלא על דין שנאמר (ישעיה ג) נצב לריב ה',

ועוד פירש רש"י במדבר (פרק טז פסוק כז) ודתן ואבירם יצאו נצבים - בקומה זקופה לחרף ולגדף, כמו (שמואל א' יז, טז) ויתיצב ארבעים יום דגלית,

מבואר, בפירושי רש"י כי נצבים והתיצבו אינו ביאור אחד, ויש לעיין,

ו, היום הזה תחילת מעשיך הרי הבריאה התחילה בכ"ה אלול, ביאור המהרש"א

איתא בגמרא (ראש השנה דף כז עמוד א) אמר רב שמואל בר יצחק: כמאן מצלינן האידנא זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון, כמאן - כרבי אליעזר, דאמר: בתשרי נברא העולם.

כתב המהרש"א בפרקי ר"א מפורש דתחלת הבריאה ביום א' היה בכ"ה באלול, וביום ו' נברא אדם הראשון, א"כ איך נאמר כי יום זה כלומר יום ו' שהוא ראש השנה שהוא תחילת מעשיך הרי ההתחלה היה ביום ראשון,

אלא צ"ל כי ע"ש זה נקרא ר"ה תחלת מעשיך שהאדם היה תכלית של כל הבריאה, וכאלו לא נברא שום דבר קודם בריאת אדם ונקרא ר"ה תחלת מעשיך שהאדם הוא עיקר המעשים ומסיים זכרון ליום ראשון שע"כ נקרא יום ו' ר"ה שבו נברא האדם זכרון שהוא זכרון ליום ראשון שיהיה יום זה ראשון של השנה אבל יום כ"ה באלול לא נקרא יום ראשון אלא יום א' מטעם המפורש במדרשות שבו היה ה' אחד, עכ"ד המהרש"א

היה תכלית של כל הבריאה וכאלו לא נברא שום דבר קודם בריאת אדם ונקרא ר"ה תחלת מעשיך שהאדם הוא עיקר המעשים ומסיים זכרון ליום ראשון שע"כ נקרא יום ו' ר"ה שבו נברא האדם זכרון שהוא זכרון ליום ראשון שיהיה יום זה ראשון של השנה אבל יום כ"ה באלול לא נקרא יום ראשון אלא יום א' מטעם המפורש במדרשות (בראשית רבה פרק ג') שבו היה ה' אחד:

כתב המהרש"א (ראש השנה דף י עמוד ב) בתשרי נברא העולם כו'. יצא לנו מאלו דברים כי לכך נקבע ראש השנה באחד בתשרי לפי שהעולם נברא בו דהיינו האדם ובו בא האדם לדין על שחטא ושב אדם הראשון והקב"ה ברחמים שברא העולם מחל לו וע"כ בו ביום נבראו אבות אברהם ויעקב ע"ש מדת חסד ורחמים והוא סימן לבניהם לבא עמהם ברחמים בדין ביום הזה אבל יצחק שהוא מדת הדין נברא בפסח שבו היה שולט מה"ד על המצריים במכת בכורות וישראל נגאלו בו ע"י מה"ד הקשה על המצריים:

מבואר, כי מעשיו של הקב"ה הם בניו ובנותיו כנאמר תחילת מעשיך וביאור המהרש"א, לפיכך מעשיו של אדם הם בניו ובנותיו,

יש לומר, דלפיכך עושים התרת נדרים בער"ה, כי אלו מעשה ידיו של הקב"ה ואלו מעשה ידיו של האדם

י, כי הוא על ימים יסדה נראה מיותר בפסוק ביאור הענין

כתיב (תהלים כ"ד) "לדוד מזמור לה' הארץ ומלואה וגו', "כי הוא על ימים יסדה ועל נהרות יכוננה",

יש לשאול, למה הוסיף דהע"ה "כי הוא על ימים" יסדה, שנראה כנתינת טעם למה לה' הארץ ומלואה,

ביאור בכוננת הכתוב על ימים יסדה

אפשר לבאר עפ"י מה דאיתא בגמרא (בי"מ כ"ד) המציל מזוטו של ים וכו' הרי אלו שלו, והטעם משום שנתיאשו והופקעה בעלותם,

לפי"ז אפשר"ל, מכיון שהקב"ה ברא את העולם על ימים ועל נהרות, יאמר האומר, כי עשה כן כי רצה הקב"ה להפקיע את בעלותו על העולם, וכל הרוצה ליטול יבוא ויטול,

ויש להקשות, הנביא במשל שהמשיל את בני ישראל בעת צאתם ממצרים לתינוק שנולד, ואמר, כי, לא נעשו לך אחת מאלה לחמלה עליך, לא כרת שרך, ובמים לא רחצת למשעי, והמלח לא המלחת, והחתל לא חתלת, ותשלכי אל פני השדה, בגעל נפשך ביום הולדת אתך:

ובנמשל אומר הנביא (פסוק ט"ו) וְאֶרְחֶצֶךָ בְּמִים, וְאֶשְׁטֹף דָּמֶיךָ מֵעֵלְיָךָ, וְאֶסְכַּךְ בְּשֶׁמֶן, ולא אמר כרת שרך, כלומר שחתך הטבור,

ואיתא בגמרא (שבת קכ"ט ע"ב), כתיב, (יחזקאל ט"ז ד'), לא כרת שרך (שלא נחתך הטבור) מכאן שחותכין הטבור בשבת, והיינו משום סכנה לתינוק שלא יחיה,

יש לבאר ולומר, דיחזקאל הנביא מבטיח לבניי ומולדותיך ביום הולדת אתך, לא כרת שרך, שאף פעם לא נתנתק מהשי"ת, גם אם במים לא רוחצת, והושלכת בגועל נפשך, עכ"ז לא כרת שרך, מהקב"ה לא נתנתק לעולם, כמ"ש בהמשך דבריו, וְאָבֹא בְּבְרִית אֶתְךָ נְאֻם אֲדֹנָי יְיָדֹד, וְתִהְיֶי לִי, ולכן לא הזכיר הנביא בנמשל כי כרת שרך,

ובזה יש לומר, שיום לידתו של אדם מגיד לו שלא יוכל להתנתק מהקב"ה ויום גדול הוא זה

ט, עשיית התרת נדרים בערב ראש בשנה

איתא בגמרא (שבת דף לב עמוד ב) בעון נדרים בנים מתים כשהן קטנים, שנאמר אל תתן את פיך לחטיא את בשרך ואל תאמר לפני המלאך כי שגגה היא למה יקצף האלהים על קולך וחבל את מעשה ידיך. איזה הן מעשה ידיו של אדם - הוי אומר: בניו ובנותיו של אדם.

יש לבאר, למה מעשה ידיו הם בניו ובנותיו של אדם, וכי כל מה שעושה אין זה מעשה ידיו,

כתב המהרש"א (ראש השנה דף כז עמוד א ד"ה, כמאן מצלינן האידינא) כר"א דאמר בתשרי נברא עולם כו'. וכבר כתבנו דבפרקי ר"א (פרק ח') מפורש דתחלת הבריאה ביום א' היה בכ"ה באלול וביום ו' (הוא) נברא אדם וע"ש זה נקרא ר"ה תחלת מעשיך שהאדם

ועל זה אמר, אכלתי בחטא, ובכדי לתקן זאת, אוכל עוד, בכל שנה בזה היום ובזו השעה,

כדי לברך על התפוח שנה טובה ומתוקה, ועיי"ז לתקן החטא, וזהו טעם נאה לאכילת תפוח בראש השנה. (עיי"ע במדרש המבואר בליקוטים, הסבר על דברי אדה"ר).

יב, אמירת שנה טובה ומתוקה ובשם ומלכות, על תפוח בדבש דייקא

הפרי היחיד שהפסוק אומר עליו שהוא מתוק

כתיב (שיר השירים ב' ג'), **כתפוח** בעצי היער כן דודי בין הבנים בצלו חמדתי וישבתי ופריו מתוק לחכי,

הדבש מתוק מכל

כתיב (שופטים פרק יד פסוק י"ח) "מה מתוק מדבש ומה עז מארי ויאמר להם לולא חרשתם בעגלתי לא מצאתם חידתי"

כתיב (יחזקאל פרק ג' פסוק ג') "ויאמר אלי בן אדם בטנד תאכל ומעיך תמלא את המגלה הזאת אשר אני נתן אליך ואכלה ותהי בפי כדבש למתוק",

אפשר לומר, שזה הטעם שאומרים שנה טובה ומתוקה על תפוח בדבש דייקא, ובשם ומלכות.

יג, אמרו לפני מלכיות כדי שתמליכוני עליכם שלא אצטרך למלוך בכח

איתא בגמרא (ראש השנה ל"ד ע"ב), אמר רבה אמר הקדוש ברוך הוא אמרו לפני, מלכיות, כדי שתמליכוני עליכם,

כתיב (יחזקאל כ' ל"ג), חי אני נאם ה' אלקים, "אם לא ביד חזקה ובזרוע נטויה ובחמה שפוכה אמלוך עליכם",

וכך אפשר לפרש הפסוק, אמרו לפני, מלכיות, תגידו אתם מלכיות לפני, כדי

שתמליכוני עליכם, כדי שאתם תמליכו אותי עליכם מרצונכם,

על זה אמר דוד המלך, הרי כולם יודעים שה' ברא את העולם ולה' הארץ ומלואה, אי"כ למה צריך להכריז "לה' הארץ ומלואה" אלא לומר למהרהר, שהקב"ה לא הפקיע בעלותו, עיי"ז זה שעל ימים יסדה, ורק הקב"ה, הוא בעה"ב של העולם כולו. וזהו, "לה' הארץ ומלואה וגו', וצריך אני להכריז זאת, כי, הוא "על ימים יסדה".

יא, אכילת תפוח בראש השנה לתיקון חטאו של אדם הראשון

איתא בגמרא (סנהדרין ל"ח ע"ב), ביום שנברא אדם הראשון, בשעה תשיעית, נצטווה שלא לאכול מן האילן, בשעה עשירית סרח, בשעה אחת עשרה נידון וכו', ע"כ, וליל ראש השנה היה,

איתא בגמרא (תענית כ"ט ע"ב), "ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה', אמר רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת משמיה דרב כריח שדה של תפוחים,

כתב המהרש"א (תענית כ"ט ע"ב ד"ה כריח שדה של תפוחים), עפ"י מה דאיתא במדרשות ובזוה"ק, כי ריח גן עדן שנכנס עם יעקב היה מהבגדים, כדכתיב וירח את ריח בגדיו, שאלו הבגדים עמדו כבר בגי'ע, כי של אדה"ר היו, כד"א כריח שדה אשר ברכו ה', ובגין ההוא ריח דהוה סליק חמדת ליה למיכל מיניה, ע"כ,

מבואר א"כ, שהיה ריח השדה, ריח של תפוחים שממנו אכל אדם הראשון,

איתא במדרש (רבה בראשית פרשה י"ט פסקה י"ב), כתיב (בראשית ג' י"ב) "ויאמר האדם האשה אשר נתתה עמדי הוא נתנה לי מן העץ "ואוכל", אמר ר' אבא בר כהנא "ואכלתי" אין כתיב כאן אלא "ואוכל", אכלתי ואוכל (עוד), רבו עד מאוד הפירושים, בתשובה זו שאמר להשי"ת, שנראית אינה הוגנת,

י"ל כי אוכל עוד הוא בליל ר"ה לתיקון

לפי זה אפשר לומר, כי כוונת אדה"ר שאמר אכלתי ואוכל עוד היתה תשובת התנצלות, לפי שנצטער על שאכל,

כתיב (שמואל א' פרק א' יג), "וחנה היא מדברת על לבה רק שפתיה נעות וקולה לא ישמע ויחשבה עלי לשכרה",

איתא בגמרא (ברכות ל"א ע"א), אמר רב המנונא כמה הלכתא גברותא איכא למשמע מהני קראי דחנה, וחנה היא מדברת על לבה, מכאן למתפלל צריך שיכוין לבו,

איתא בגמרא (עירובין ס"ה ע"א), יכול אני לפטור את כל העולם כולו מן הדין מיום שחרב בית המקדש ועד עכשיו, שנאמר, לכן שמעי נא זאת ענייה ושכורת ולא מיין וכו', מאי יכולני לפטור דקאמר מדין תפלה, ע"כ,

כתב רש"י, יכולני לפטור - לטעון על כל ישראל לפני הקדוש ברוך הוא, דבר שיפטרו כולן מדינא לעתיד לבוא, לומר שהן שיכורים ואין נתפשין על עונם, מדין תפלה - אם דנין אותן על שלא היו מתפללין בכוונה, יכול אני לפטורן, עכ"ל רש"י,

אפשר לומר, שכאשר שמע עלי את תפילתה, וראה כמה הלכתא גברותא איכא למשמע מהני קראי דחנה, וראשונה, שהמתפלל צריך שיכווין את לבו, מיד ויחשבה עלי לשיכורה, וכוונתו לרמוז, שמי, שלא יהיה מתפלל בכוונה יכול לפטור ע"י טענה שהן שיכורים ואין נתפשים על עונם,

טז, במה זכתה אם סיסרא שילמדו ממנה סדר תקיעות כיצד

איתא בגמרא, (ראש השנה דף לג עמוד ב) שיעור תרועה כשלושה שברים, אמר אביי דכתיב יום תרועה יהיה לכם, ומתרגמינן: יום יבבא יהא לכוון. וכתיב באימיה דסיסרא בעד החלון נשקפה ותיבב אם סיסרא.

איתא בגמרא (ברכות ס"א ע"ב), אמר רבי עקיבא, כל ימי הייתי מצטער על פסוק זה בכל נפשך וכו', אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא, זו תורה וזו שכרה, ממתים ידך ה' ממתים וגו', אמר להם, חלקם בחיים. יצתה בת קול ואמרה, אשריך רבי עקיבא שאתה מזומן לחיי העולם הבא. ע"כ,

כתב בעיון יעקב (ברכות ס"א ע"ב) על עין יעקב, אע"ג דאין לאדם להביא עצמו לידי נסיון, מ"מ י"ל רבי עקיבא שהיה מבני בניו של סיסרא מיעל, ומצינו בסיסרא (שופטים ג)

לפני שאני יאמר מלכיות, ואצטרך ח"ו בכח למלוך עליכם, כמו שאה"כ, (יחזקאל כ' ל"ג), "אם לא ביד חזקה ובזרוע נטויה ובחמה שפוכה אמלוך עליכם",

ולכן, תמילוכני אתם, לפני, כי אם לא, אמלוך עליכם ביד חזקה, וזהו, אמרו לפני מלכיות, לפני שאני אמלוך עליכם בכח,

ואז יתקיים בחימה שפוכה על הגויים כמאמר הכתוב (ירמיהו י" כ"ה) "שפך חמתך, על הגוים אשר לא ידעוך, כי אנחנו יודעי שמך ומלכותך עלינו, ואין צורך להגיע ח"ו אל "ובחמה שפוכה אמלוך עליכם",

יד, ביאור בקושיה מהו איל אחר נאחז בסבך

איתא בגמרא (ירושלמי תענית י" ע"ב, פרק ב' ה"ד) **כתיב** (בראשית כ"ב כ"ג) "וישא אברהם את עיניו וירא והנה איל, אחר, נאחז, בסבך, בקרניו", מהו "אחר" א"ר יודה בי ר' סימון אחר כל הדורות, עתידין בניך ליאחו בעונות ולהסתבך בצרות וסופן להגאל בקרניו של איל הזה שנאמר [זכריה ט יד] וה' אלקים בשופר יתקע והלך בסערות תימן.

קושיית המפרשים, כי לשון הכתוב משמעו איל אחר ולא יצחק, ולא אחר שלאחר זמן

אפשר לומר, כי אברהם אבינו (בראשית ט"ו ח') הובטח לו כי יצחק וכו' וביקש במה אדע, וניתן לו ההבטחה בברית בין הבתרים, ששם נאמר, "קחה לי וגו' ואיל משלש", וכשראה א"י שהולך לשחוט את זרעו את יצחק,

ולא ידע, ממה נפשך, אם ברית בין הבתרים קיים בהבטחת יצחק איך העקידה קיימת, ואם העקידה קיימת איך ברית בין הבתרים קיים, ואיך אפשר לקיים שניהם, וכאשר נשא עיניו, וירא את האיל האחר, הכוונה לאיל של ברית בין הבתרים, ואז הבין כי הבטחת ברית בין הבתרים קיים, וזהו והנה איל אחר,

טו, עלי נתכוין לפטור את מי שאינם מכוונים בתפילתם

"והוא לחץ את ישראל בחזקה" במדרש ר' תנחומא פרשת צו סי' ד' בחירופין וגידופין וכן פירש"י בשופטים,

והוא היה רוצה לתקן אבותיו ע"ד ברא מזכה אבא, אע"ג דגר שנתגייר כקטן שנולד דמי, מ"מ רצה לתקן אותו ע"י קידוש השם כיון שנתחלל השם ע"י, ועל זה אמר הייתי מצטער כל ימי כדי לקדש שם המיוחד,

וזה שהשיב הקב"ה למלאכי השרת חלקם בחיים דהיינו חלקם לשון רבים שאף אבותיו יהיו חלקם בחיים ע"ז, ומשום כבודו לא הזכירו בפירוש, וכן במזומן לחיי העוה"ב, או י"ל חלקם בחיים שבחיים שאל כן לכך נעשה רצונו וחפצו, עכ"ל,

אולי יש לומר, שנתגלגל זכותה ללמוד ממנה, כדי להוכיח שנתרצה התיקון של רבי עקיבא.

עוד יש לומר עפ"י הא דאיתא בגמרא (מגילה דף טו עמוד א) תנו רבנן: רחב בשמה חטאה, **יעל בקולה**, אביגיל בזכירתה, מיכל בת שאול בראייתה.

כתב המהרש"א, ויעל בקולה דכתיב בה ותאמר אליו סורה אדוני סורה גוי שע"י דיבורה וקולה תבעה סיסרא כמפורש במס' נזיר כ"ג ע"ב וביבמות ק"ג ע"ב, עיי"ש,

אפשר לומר, בקולה שמהנס שעשתה יעל, וע"ז ותיבב אם סיסרא, להזכיר גודל הנס של הצלת ישראל, ע"י קולה, זכו ללמוד את **קולות השופר** ע"י ותיבב אם סיסרא,

יז, בעבור הרעימה רמז למה שאמר הכתוב תפילה בלשון רעם

כתיב (שמואל א' א' ו') "וכעסתה צרתה גם כעס בעבור הרעימה",

איתא בגמרא (בבא בתרא ט"ז ע"א), א"ר לוי שטן ופנינה לשם שמים נתכוונו, שטן, כיון דחזיא להקדוש ברוך הוא דנטיה דעתיה בתר איוב, אמר: חס ושלום, מינשי ליה לרחמנותיה דאברהם, פנינה דכתיב (שמואל א' א' ו') "וכעסתה צרתה גם כעס בעבור הרעימה",

כתב רש"י (בבא בתרא טז ע"א), **בעבור הרעימה** שתתרעם על שהיא עקרה ותתפלל.

כתב רש"י (שמואל א' פרק א פסוק ו) **גם כעס** - כעס אחר כעס תמיד, לכך נאמר **גם כעס**, היתה אומרת לה כלום קנית היום מעפורת לבנד גדול או חלוק לבנד קטן, בעבור הרעימה שתתאונן, **ורבותינו אמרו בעבור הרעימה שתתפלל** ולשם שמים נתכוונה, עכ"ל,

איתא במדרש (ילקוט שמעוני שמואל א - פרק א - רמז עז), וכעסתה צרתה גם כעס. מכעסת וחוזרת ומכעסת, מה הוות א"ל זבנת לברך רבא סודר וכתונת וחלוק. א"ר נחמן בר אבא היתה פנינה משכמת ואומרת לחנה אין את עומדת ומרחצת פניהם של בניך כדי שילכו לבית הספר. ובשש שעות היתה אומרת לה חנה אין את עומדת ומקבלת בניך שבאו מבית הספר. ר' תנחום בר אבא אמר היו יושבים לאכול והיה אלקנה נותן לכל אחד ואחד מבניו חלקו היתה פנינה מתכונת להכעיס את חנה והיתה אומרת לאלקנה תן

לזה בני חלקו ולזה בני חלקו ולזה לא נתת חלקו, למה בעבור הרעימה על אלקים,

אמר לה הקב"ה את מרעמת אותה עלי, חייד **אין רעמים שאין אחריהם מטר** ומיד אני פוקדה שנאמר כי פקד ה' את חנה,

תפילה והלכותיה לומדים מחנה

איתא בגמרא (ברכות ל"א ע"א) אמר רב המנונא כמה הלכתא גברותא (הלכות תפילה) איכא למשמע מהני קראי דחנה,

תפילה היא עבודה שבלב

איתא בגמרא (תענית ב' ע"א) "לאהבה את ה' אלקיכם ולעבדו בכל לבבכם" איזו היא עבודה שהיא **בלב** הוי אומר זו תפלה, **וכתיב בתריה ונתתי מטר ארצכם בעתו**, ע"כ,

איתא בגמרא (ברכות נ"ט ע"א) אמר רבי אלכסנדר אמר רבי יהושע בן לוי לא נבראו רעמים אלא לפשוט עקמומית שבלב,

מבואר, שהרעם בא ליישר את עקמומית העבודה שבלב שזו התפילה,

אפשר לומר, כפי שלומדים את הלכות התפילה מחנה, יש ללמוד את יישור העקמומית שבתפילה גם כן מחנה, ולפיכך נקט הכתוב את תפילתה של חנה בלשון רעם, משום שהרעם בא ליישר את התפילה, והכי אמרינן ביוצר מוסף ליום כפור, קרוב

פרפראות פאר

לתחילת חזרת הש"ץ, "דחות בפילולי עקלתון"

וביותר יש לומר, שבחנה מצינו שהבטיחה הקב"ה, בלשון **אין רעמים שאין אחריהם מטר, ותפילה גם למדנו** שהיא עבודה **שבלב שיש אחריה מטר**, כדאיתא (תענית ב' ע"א) איזו היא **עבודה שהיא בלב** הוי אומר זו תפלה, **וכתיב בתריה ונתתי מטר ארצכם בעתו**,

יט, קולו של יעקב מבטל את
הקטרוג של עשיו

יח, הכתוב וכעסתה צרתה מבואר
ע"ד מעשה שהיה אצל החידושי
הרי"ם

כי התפללת בביתך להשיי שתושע בן זכר ועל פקודתי לא השגחת כי כשבא בלבך השתוקקות ליסע לפה עשית כן ולא התפללת להשיי שיסיר ממך המניעה עכד"ק,

עד"ז יש לבאר, שזו היתה כוונתה של פנינה, שגם אם אינה יכולה להתפלל על זש"ק, יכולה שתתפלל כי אינה יכולה לשאת את הצער הזה.

איתא בגמרא (ראש השנה ט"ז ע"א) למה תוקעין ומריעין כשהן יושבין ותוקעין ומריעין כשהן עומדין, לערבב את השטן,

איתא, בשעה שהקול קול יעקב אין הידים ידי עשיו,

אפשר לפרש, מ"ש **הקול קול**, יעקב, שתי פעמים, הם רמז לתקיעות דמיושב, ותקיעות דמעומד, לערבב את השטן, זה עשיו, וזהו, בשעה שהקול קול יעקב, דהיינו תקיעות דמיושב ומעומד, אז אין הידים ידי עשיו, ואין שליטה לשטן, ולכן תוקעין ומריעין כשהן יושבין ותוקעין ומריעין כשהן עומדין, לערבב את השטן,

כ, מלכיות זכרונות שופרות הם כנגד
ג' עיקרים מהרש"א

כתב המהרש"א (ראש השנה דף לב עמוד ב ד"הכי ה' הוא האלקים) מבואר, שהמלכיות זכרונות ושופרות הם נגד ג' העיקרים שהם מציאות השם יחודו ואחדותו, תורה מן השמים, ושכר ועונש,

מלכיות שתמליכוני עליכם וכל פסוקי מלכיות מורים על מציאותו ואחדותו

זכרונות שיעלה זכרונינו לטובה בשכר טוב שההפך בעונש וכל פסוקי זכרונות מורים ע"ז

שופרות על עיקר תורה מן השמים בקול שופר כמו שמורים ע"ז הפסוקים.

איתא בגמרא (בבא בתרא ט"ז ע"א), א"ר לוי, שטן ופנינה לשם שמים נתכוונו. פנינה,

דכתיב (שמואל א' א' ו') וכעסתה צרתה גם כעס בעבור הרעימה.

כתב רש"י (בבא בתרא טז ע"א), **בעבור הרעימה**, שתתרעם על שהיא עקרה ותתפלל.

כתב רש"י (שמואל א פרק א פסוק ו), **בעבור הרעימה** - שתתאונן, ורבותינו אמרו בעבור הרעימה שתתפלל ולשם שמים נתכוונה,

מעשה שהיה אצל החידושי הרי"ם

מאיר עיני הגולה (אות תקנ"ז), פ"א אמר רבינו זצ"ל לא' מאנשיו שהיה חשוכי בנים ל"ע,

ובעת לקחו פרידת שלום ממנו בנסעו לביתו הזכיר א"ע לפני רבינו שיוושע להפקד בזש"ק, אמר לו בזה"ל ראה שלא תבוא לפני עוד קודם שיהי לך בן זכר,

ונסע לביתו ושהה שם יותר משנה ובראותו שעדיין לא נפקד נסע שוב לגור לרבינו זצ"ל והתנצל לפניו שלא היה יכול להתאפק בביתו שלא לראות פני רבינו לכן בא אליו,

והשיב לו רבינו זצ"ל חשבתי שתבין מה לעשות הלא לחסידות צריכים להיות גם מבין דבר כי אחר שנשתוקקת לבוא אלי היית צריך לפנות בזה אל השי"ת ולהתפלל לפניו ע"ז שגדול צערך במה שהנך רוצה ליסע אל הרבי ואינך יכול ליסע מפני פקודתו של הרבי עליך ואז היה השי"ת עוזר לך להפקד בזש"ק כדי שתוכל ליסע אל הרבי ואתה לא כן עשית

כא, במחלוקת בדרך האמונה נחלקו רבי יוסי ורבי יהודה במלכות

בג' פסוקים נחלקו רבי יוסי ורבי יהודה אם ניתן לצרפם לפסוקי מלכות בראש השנה

איתא בגמרא (ראש השנה ל"ב ע"ב) **שמע** ישראל ה' אלקינו ה' **אחד** (דברים ו' ד') **מלכות**, דברי רבי יוסי. רבי יהודה אומר, **אינה מלכות**.

וידעת היום והשבת אל לבבך כי ה' הוא האלקים (דברים ד' ל"ט) אין עוד, **מלכות**, דברי רבי יוסי. רבי יהודה אומר, **אינה מלכות**.

אתה הראת **לדעת** כי ה' הוא האלקים אין עוד מלבדו (דברים ד' ל"ה) - **מלכות**, דברי רבי יוסי. רבי יהודה אומר: **אינה מלכות**.

כתב המהרש"א (ראש השנה ל"ב ע"ב כי ה' הוא האלוקים), לפי שיש לאדם להאמין במציאות השם **בקבלה על פי התורה**,

ועוד נוסף להשיג **בשכלו** מציאות השם וחידוש עולם כמפורש בפסוק (ישעיהו מ' כ"ח) **הלא ידעת אם לא שמעת** גוי כמ"ש פ"ק דתענית, (תענית ב' ע"א),

כדכתיב (דברים פרק לב ג') "כי שם ה' **אקרא** **הבו גודל לאלקיני** הצור תמים פעלו", על כן אני **אקרא** לכם בתורה מציאות השם וחידוש עולם, בראשית ברא אלקים וגוי **דהיינו בקבלה**,

אבל אתם תוסיפו בזה **והבו גודל לאלהינו** לידע זה במופת **וידעת השכל** והיינו הצור **תמים פעלו**, כי מצד פעולתו **שבעולם** יש להשיג מציאותו ואחדותו כמפורש פ"ק דתענית ע"ש, **עכ"ל המהרש"א**,

עוד כתב המהרש"א (תענית ב' ע"א ד"ה כתיב הכא) (איוב ה' ט') "עושה גדולות **ואין חקר**", וכתוב התם (ישעיהו מ' כ"ח) "הלא ידעת וגוי **ואין חקר** לתבונתו", באה הג"ש מאין **חקר** לאין **חקר** ע"פ מ"ש,

הגם שיש לאדם להשיג ולחקור במציאות העולם ובבריאתו מתוך הטבעיים, מ"מ מה שלא ישיג יתלה בקוצר השגתו בזה, וכי הוא עמוק ומי ימצאנו, וכמ"ש פי' אין דורשין במכוסה ממשך בל תחקור במה שהורשית התבונן,

וז"ש הלא ידעת אם לא שמעת וגוי בורא וגוי, ר"ל גם בלאו שמיעה מתוך התורה בראשית ברא, שהוא בקבלה,

הלא אפשר שידעת מתוך החקירה בזה, ומסיים אף על פי שהורשית להתבונן בזה מ"מ אין חקר לתבונתו, ומה שלא תשיג תתלה בקוצר השגתך ועומק המושג ממך, **עכ"ל המהרש"א**,

מבואר, כי הידיעה, הוא האמונה בהשי"ת ע"י ידיעה בהשגה מופתית, נוסף על האמונה מצד הקבלה מצד אבותיו בלבד, כאשר האריך בעל חובת הלבבות בשער היחוד,

וכ"כ השל"ה בפרק עשרה מאמרות, כי **וידעת** היום והשבות וגוי כי ה' הוא האלוקים, זו ידיעה בהשגה מופתית, בנוסף על הקבלה מצד אבותיו, ע"כ,

מהי האמונה המשובחת שיבור לו האדם

כבר הדיו נשפך כמים והקולמוס נשתבר כפליים, מהי האמונה המשובחת שיבור לו האדם, האמונה בקבלה בלבד, או שיש להוסיף ולחקור גם ע"י ידיעה בהשגה מופתית כדי להגיע לאמונה שלימה,

בעל המחבר הספר "לב טוב" פירוש על ה"חובת הלבבות", נתן אל לבו לירד השדה וללקט באמרים, דבר דיבור על אופניו,

להביא את אלה הדורשים בשבח האמונה עפ"י קבלה בלבד, ואת האמונה עפ"י חקירה הם דורשים לגנאי,

והביא גם את אלה הדורשים בשבח האמונה גם ע"י ידיעה מופתית וחקירה,

האמונה טובה, והחקירה תועבה

בשו"ת "חות יאיר" סימן רי"ט, כתב ואפילו ב"י עיקרי הדת שמוטל על כל איש ישראל להאמין בררנו והוכחנו שהאמונה חיובית וטובה והחקירה תועבה אף כי לכאורה מדברי הרמב"ם במורה נבוכים משמע דלא נקרא אמונה כלל אם לא ע"צ הבירור מתוך החקירה, מ"מ ביררנו משאר דבריו שא"א לתפסם כפשוטן רק נאמינם בקבלה אמונת אומן.

היכוח בין שני הגיסיס היעב"ץ ובעל העקידה

וכבר נחלקו בזה הני תרי צנתרא דדהבה הלא המה, בעל העקידה זצ"ל רבי יצחק ארעמה

כתיב (איוב א' ו') "ויהי היום ויבאו בני האלקים להתיצב על ה' ויבוא גם השטן בתוכם,

כתב רש"י, ויהי היום - אותו יום ראש השנה היה, שהוא יום תרועה, וצוה הקב"ה לשטן להביא זכות, וחובה של כל הבריות, עכ"ל רש"י,

איתא בגמרא (בבא בתרא ט"ו ע"ב), ויהי היום ויבאו בני האלקים להתיצב על ה' ויבא גם השטן בתוכם, ויאמר ה' אל השטן מאין תבא ויען השטן וגו' - אמר לפניו: רבש"ע, שטתי בכל העולם כולו ולא מצאתי נאמן כעבדך אברהם וכו',

א"ר יוחנן: גדול הנאמר באיוב יותר ממה שנאמר באברהם, דאילו באברהם כתיב (בראשית פרק כב פסוק יב) כי עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה ולא חשכת את בנך את יחידך ממני ובאיוב כתיב: איש תם וישר ירא אלקים וכו'.

א"ר לוי: שטן ופנינה לשם שמים נתכוונו. שטן, כיון דחזיא להקדוש ברוך הוא דנטיה דעתיה בתר איוב, אמר: חס ושלום, מינשי ליה לרחמנותיה דאברהם;

וביאר ה**בוארים בעם**, כי השטן בא בטענה שלא תשתכח אהבתו של אברהם אבינו,

אפשר לומר, הפירוש **לערבב** את השטן, **להפוך אותו**, שיבוא להזכיר **זכויות** ולא לקטרג,

כד, בפיוט ונתנה תוקף יש לבאר הקושיות העולות שם

מי לא תצא רוחו, בתפילת מוסף בשעה שאומרים את תפילתו של רבי אמנון ממגנצא, **ונתנה תקף קדשת היום**. כי הוא נורא ואיום. ובו תנשא מלכותך. ויכון בחסד כסאך. ותשב עליו באמת, וכו', ומלאכים יחפזון, חיל ורעדה יאחזון. ויאמרו, הנה יום הדין. לפקד על צבא מרום בדין. כי לא יזכו בעיניך בדין.

השאלות בפיוט ונתנה תוקף

ובו תינשא מלכותך, במה, אנחנו קרוצים מחומר שאין בנו שמץ של מושג מגודל כבוד מלכותו יתברך, איך ובמה אנחנו יכולים

שהיה אחיה של זוגי של החסיד יעביץ צ"ל, שחיבר גי' ספרים על ההתרחקות מהחקירות והפילוסופיא, ה"ה "מאמר האחדות" יסוד האמונה" ואור החיים", ומנגד, גיסו **בעל העקידה** שחיבר את ספרו **עקידת יצחק** על יסוד הפילוסופיא,

ביאור המחלוקת בין רבי יוסי ורבי יהודה היא במחלוקת הנ"ל

מבואר, כי **הידיעה** הוא האמונה ע"י **חקירה**, **"וידעת היום"** אתה הראת **לדעת** "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד" וכידוע ע"ד שבשמע ישראל הם אותיות גדולות ומודגשות והם אותיות דע, כלומר היא **הידיעה**,

לפי הנ"ל יש לפרש, כי המחלוקת בין רבי יוסי ורבי יהודה היא, אם קבלת מלכות ע"י **ידיעה וחקירה** זו היא הקבלת מלכות האמיתית, וע"ז אומר רבי יוסי שהיא **מלכות**, ורבי יהודה סבר, שקבלת מלכות אמיתית היא האמונה ע"י **שמיעה וקבלה** ואין צריך לחקור, וכבר נפסקה הלכה כרבי יוסי.

כב, טעם לתקיעת שופר בקרן מצינו בתפילת חנה

כתיב (ספר שמואל א פרק ב' א') "ותתפלל חנה ותאמר עלץ לבי בה' רמה קרני בה',

איתא בגמרא (ראש השנה ט"ז ע"א), אמרו לפני בראש השנה מלכיות זכרונות ושופרות,

מלכיות כדי שתמליכוני עליכם, ובמה בשופר,

איתא בגמרא (מגילה י"ד ע"א, הוריות י"ב ע"א, כריתות ו' ע"א), **"רמה קרני באלקי"** רמה קרני ולא רמה פכי, דוד ושלמה שנמשחו בקרן **נמשכה מלכותן** שאול ויהוא שנמשחו **בפך** לא נמשכה מלכותן,

יש לומר, טעם לתקיעת שופר בקרן, משום שאנחנו רוצים **שתימשך המלכות עלינו**, ואלו שנמשחו בקרן נמשכה מלכותם,

כג, לערבב את השטן י"ל להפוך את השטן מקטגור לסנגור

וצריך לידע כל פעול כי אתה פעלתו, פירוש, שיש לדעת כי כל פעולה ופעולה שאתה הוא שמפעילו, ולא ח"ו הטבע, גם אם השמש עולה בכל בוקר, אין זה פעולת הטבע, אלא הכל נסים,

ויבין כל יציר כי אתה יצרתו, פירוש, שכל מה שנוצר, גם אם נוצר ע"י מי, יש להבין כי אתה הוא שיצרתו,

ויאמר כל אשר נשמה באפו, פירוש, שבכל נשימה ונשימה שאדם יכול לנשום באפו, צריך לומר, ה' אלוקי ישראל מלך, פירוש, שבכל פעם, כלומר, בכל שניה, יש להודות לשמו על הנשימה שנתת בי,

כדאיתא (בראשית רבה פרשת בראשית פרשה יד) ר' לוי בשם ר' חנינא אמר על כל נשימה ונשימה שאדם נושם צריך לקלס לבורא, מ"ט (תהלים קג) כל הנשמה תהלל קה, כל הנשימה תהלל קה,

ומלכותו בכל משלה, פירוש, שבכל דבר ודבר, צריך לראות את מלכותו ית', כמ"ש הרמב"ן (שמות, פרק י"ג פסוק ט"ז), "שאין לאדם חלק בתורת משה רבינו, עד שנאמין בכל דברינו ומקרינו, שכלם נסים, אין בהם טבע, ומנהגו של עולם",

וחששם של המלאכים הוא, כי לא יזכו, פירוש, שעם ישראל לא יזכו חלילה בזה הדין שדנים אותם, אם ח"ו אין בהם שמץ מחשבה כי עולם כמנהגו נוהג והוא מכח עצמו,

וזהו כוונת הפייטן, ומלאכים יחפזון. וחיל ורעדה יאחזון. ויאמרו הנה יום הדין. שעל זה ישראל באים לדין, לפקד, על צבא מרום בדין, שמא יש בבני ישראל מאמינים ח"ו כי לצבא המרום יש כח ויכולת עצמית, וח"ו לא יזכו בדין,

ביאור הפיוט משרתיו שואלים זה לזה
איה מקום כבודו

וכך גם אפשר לפרש, משרתיו שואלים זה לזה, **איה מקום כבודו**, פירוש, שצבא המרום המשרתים לו ית', שואלים אלו לאלו, האם כבודו של השי"ת במקומו, כלומר, שהכל בבני אדם יודעים כי המה רק משרתים אליו ית', וזהו איה מקום כבודו של השי"ת,

לרומם את מלכותו ית', כמ"ש "ובו תנשא מלכותך",

חיל ורעדה יאחזון, מה חיל ורעדה יש למלאכים מיום הדין, וכי יצר הרע יש ביניהם לעבור את פי השם,

ויאמרו הנה יום הדין לפקוד על צבא מרום בדין. מובן מכך, כי הדין הוא על צבא המרום, וכי צבא המרום יכולים לעבור את פי ה' וכי בחירה יש להם,

כי לא יזכו בעיניך, הם דברי המלאכים, ויזכו הוא לשון נסתר, ואם על עצמם אמרו כן היל"ל כי לא נזכה בעיניך בדין, מהו כי לא יזכו, שהוא לשון נסתר, הנראה שכלל ישראל לא יזכו,

ביאור הדברים, ובו תנשא מלכותך כי ביום בריאת העולם אנו אומרים בואו ונחדש המלוכה

איתא בפרקי דרבי אליעזר (פרק ג'), עד שלא נברא העולם, נתייעץ הקב"ה בתורה ששמה תושיה האם לבראות עולם,

השיבה ואמרה לו, רבון כל העולם אם אין צבא למלך ואם אין מחנה למלך על מה הוא מולך, אם אין עם לקלס למלך אי זה הוא כבודו של מלך, שמע הקב"ה וערב לו, ע"כ,

ומכאן אמרו בספה"ק "אין מלך בלא עם",

מבואר, כי המלך נתגדל ע"י קלוסו של העם, ולכן בכל שנה ביום בריאת העולם שבראו עפ"י עצת התורה, אנו באים לחדש מלכותו יתברך בעומדנו לקראותו "המלך"

פחדם של המלאכים שמא יש בישראל המאמינים
בצבא המרום

נראה לבאר, כי פחדם של המלאכים הוא, כפי שהם אומרים, **לפקד, על צבא מרום בדין**,

פירוש, שבאים לדון את עם ישראל, אם אינם עובדים ח"ו **לצבא המרום**, וגם כאשר אין עובדים עבודה זרה ר"ל, אם אומרים על הטבע, שיש בו כח ח"ו ויכולת בבחינת עולם כמנהגו נוהג, בשעה שכל הטבע וכל צבא המרום הם רק משרתים, ואם יש באישי ישראל, שאינו מכיר בבירור כי הטבע וצבא המרום אין בהם שום יכולת, והמה רק משרתים אליו ית',

בפיוט, אמת כי אתה הוא יוצרם. ואתה יודע יצרם. כי הם בשר ודם:
אדם יסודו מעפר. וסופו לעפר. בנפשו יביא לחמו. **משול כחרס הנשבר**. כחציר יבש. וכציץ נובל. כצל עובר. וכענן כלה. וכרוח נושבת. וכאבק פורח. וכחלום יעוף: ואתה הוא מלך אל חי וקים:

יש לפרש, כי ביום ראש השנה, צריך האדם להמשיל עצמו לחרס הנשבר, כביאור המהרש"א, שתפקידו לשבר את חומר הגוף ולשמור על הנשמה השכלית.

כז, ימחו על קידוש שמך הוא לימוד זכות של אברהם ויעקב אבינו

כתב בספר אהבת יונתן ממוהר"ר יונתן, כתיב (ישעיהו מיט ט"ו הפטרת עקב) "התשכח אשה עולה מרחם בן בטנה" וכו' יובן עפ"י מ"ד בגמרא (שבת פ"ט ע"ב) לעתיד יאמר הקב"ה לאברהם בניך חטאו יאמר אברהם ימחו על קידוש שמך וגם יעקב יאמר ימחו על קידוש שמך

וצריך להבין לכאורה, איך יאמרו אבות העולם ימחה מין הישראלי,

רק באמת בזה הם מלמדין סגוריא לומר אף שחטאו המה פושטין צווארם ונהרגין על קידוש השם,

ולכן אין בדין שיקבלו עונש על חטאם וזהו בכח המאמר ימחו על קידוש,

וידוע מה שהורה אברהם אהבתו הזכה באלקים בענין יצחק עת שנאמר לו קח נא את בנך וזה היה מופלא בכל הנסיונות, וע"ז כרת הקב"ה עמו הברית כי לא תשכח מפי זרעו, עכ"ל אהבת יונתן,

ובכך מבואר הפיוט (ספר הרוקח הלכות ראש השנה סימן רא), עוד יזכור לנו אהבת איתן אדונינו ובזכות הנעקד ישבית מדיננו ובזכות התם יוציא לאור דיננו כי קדוש היום לאדונינו.

כז, ביאור כפתור ופרח בפיוט ובבן הנעקד ואם כבנים אם כעבדים

כה, ביאור משול כחרס הנשבר ע"ד שבור את החבית ושמור את יינה

כתיב (איוב פרק א' ו') "ויהי היום ויבאו בני האלקים להתיצב על ה' ויבוא גם השטן בתוכם",

כתב רש"י, ויהי היום - אותו יום ראש השנה היה, שהוא יום תרועה וצוה הקדוש ברוך הוא לשטן להביא זכות וחובה של כל הבריות הה"ד משוט בארץ,

ויבואו בני האלקים להתיצב על ה' - לריב עמו שאין להתיצב אלא על דין שנאמר (ישעיה ג) "נצב לריב ה'",

ויבא גם השטן בתוכם - לקטרג הבריות,

מצודת דוד (איוב פרק א פסוק ו)

ויהי היום - ר"ל היום המוכן לשיבואו בו לפני המקום מלאכי מעלה מלמדי זכות וחובה והוא יום ראש השנה שהוא יום המשפט, בני האלהים - הם מלמדי הזכות, גם השטן - ללמד חוב ולקטרג על הבריות,

איתא בגמרא (בבא בתרא דף טז עמוד א) **כתיב** ויאמר ה' אל השטן השמת לבך אל עבדי איוב כי אין כמוהו בארץ וגו' ויען השטן את ה' ויאמר שלח נא ידך וגע אל עצמו ואל בשרו אם לא על פניך יברכך, ויאמר ה' אל השטן הנו בידך אך את נפשו שמור, ויצא השטן מאת פני ה' ויך את איוב, אמר רבי יצחק: קשה צערו של שטן יותר משל איוב, (שהכה את איוב, והוזקק לשמור את נפשו שלא תצא רש"י), משל לעבד שאמר לו רבו: שבור חבית ושמור את יינה.

כתב המהרש"א, לעבד שאמר לו רבו שבור חבית זה ושמור יינה. הנה דימו חומר הגוף לכלי חרס,

והנשמה השכלית להיין אשר בו, והנה העבד יש לו צער לשבור חבית מבחוץ ולצמצם שלא יבא השבירה עד החלל כדי שיהא היין שמור בתוכה, כך השטן היה לו צער לצמצם, והכה את איוב מכות שלא באו עד חלל הגוף רק מבחוץ בשחין רע מכף רגלו כו' כי מכות החלל מסוכנות פן תצא נפשו, עכ"ל המהרש"א

ובבן הנעקד ישבית מדיננו, זה דין ודברים שהיה ליצחק עם הקב"ה על חטאם של ישראל,

וכך יש לבאר, אברהם ויעקב לא התיחסו לחטאים, אלא אמרו אף שחטאו הרי הם נהרגים על קידוש שמך, וע"ז אמר הקב"ה לא בסבי טעמא, ולא בדרדקי עצה. פירוש, שאינם נותנים טעם ועצה מה לעשות עם החטאים,

ועל זה נכנס יצחק אבינו בעובי הקורה ואמר, אם כבנים אם כעבדים, אם כבנים רחמנו כרחם אב על בנים,

וכך אמר בשעה שהקדימו לפניך נעשה לנשמע, קראת להם בני בכורי, עכשיו בני ולא בניך?, ובתורת בנים אתה צריך לסלוח להם ללא שום סיבה כרחם אב על בנים ללא סיבה,

ואם כעבדים, אם תרצה לסלוח להם בתורת עבדים,

עינינו, כמה שנותיו של אדם, שבעים שנה. אלה הם ימי שנותינו וזהו עינינו בגימ' 70,

לך בגימ' 50, דל עשרין דלא ענשת עליהו, פשו להו חמשיין.

תלויות, כפרתם תלויה בג' דרכים, א, אם אתה סובל את כולם, ב, פלגא עלי ופלגא עליך, ג, הא קריבית נפשי קמך.

וזהו ובבן הנעקד ישבית מדיננו.

בח, עכשיו שנברא יפשפש במעשיו הוא תשרי שאז נברא עיון יעקב

איתא בגמרא (עירובין י"ג ע"ב) תנו רבנן שתי שנים ומחצה נחלקו בית שמאי ובית הלל הללו אומרים נוח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא והללו אומרים נוח לו לאדם שנברא יותר משלא נברא נמנו וגמרו נוח לו לאדם

שלא נברא יותר משנברא עכשיו שנברא יפשפש במעשיו ואמרי לה ימשמש במעשיו, ע"כ

איתא, עוד יזכר לנו אהבת איתן, אדונינו. ובבן הנעקד ישבית מדיננו. ובזכות התם יוציא איום לצדק דיננו. כי קדוש היום לאדוני

איתא, היום הרת עולם, היום יעמיד במשפט כל יצורי עולמים, אם כבנים אם כעבדים, אם כבנים רחמנו כרחם אב על בנים, ואם כעבדים עינינו לך תלויות עד שתחננו ותוציא כאור משפטנו איום קדוש:

איתא בגמרא (שבת פ"ט ע"ב), לעתיד לבא יאמר לו הקדוש ברוך הוא לאברהם, בניך חטאו לי. אמר לפניו: רבונו של עולם - ימחו על קדושת שמך.

אמר, אימר ליה ליעקב דהוה ליה צער גידול בנים, אפשר דבעי רחמי עליהו. אמר ליה, בניך חטאו. אמר לפניו, רבונו של עולם, ימחו על קדושת שמך.

אמר, לא בסבי טעמא, ולא בדרדקי עצה.

אמר לו ליצחק, בניך חטאו לי. אמר לפניו, רבונו של עולם, בני ולא בניך? בשעה שהקדימו לפניך נעשה לנשמע, קראת להם בני בכורי, עכשיו בני ולא בניך?

ועוד, כמה חטאו, כמה שנותיו של אדם, שבעים שנה. דל עשרין דלא ענשת עליהו, פשו להו חמשיין. דל עשרין וחמשה דלילותא פשו להו עשרין וחמשה. דל תרתי סרי ופלגא, דצלווי ומיכל ודבית הכסא - פשו להו תרתי סרי ופלגא. אם אתה סובל את כולם - מוטב,

ואם לאו - פלגא עלי ופלגא עליך.

ואם תמצא לומר כולם עלי - הא קריבית נפשי קמך.

ביאור הפיוטים ע"ד מאמר חז"ל

כבר נתבאר לעיל בשם הר"ר יונתן, כי אהבתו של אברהם אבינו להקב"ה ומסי"נ שהיה לו, ולימוד זכות של יעקב אבינו, הביאום לומר ימחו על קידוש שמך פירוש, הגם שחטאו הם מוכנים למסירות נפש על קידוש שמך, ולא יחליפוך באלהים אחרים,

בכך מבואר, יזכור לנו אהבת איתן זה אברהם אבינו, וזכות שלימד התם זה יעקב אבינו, ועל כן יוציא איום לצדק דיננו,

ובנ"י נבראו להעיד על הבורא שהוא מנהיג כל הטבע.

יון גימטריא גלגל.

שהיו בקיאין בחכמת גלגל המזלות. אבל באמת הנהגת כל הגלגל הכל עפ"י הנהגה עליונה. וכמ"ש בספרי קודש אנכי ה' אלקיך.

אלקיך גימטריא גלגל.

וגימטריא היה הוה יהיה.

מאתו בא כל אלה הגלגלים שמתהפכין תמיד מראשן לסופן הכל לכבודו ברא להודיע שהוא ראשון והוא אחרון.

וז"ש כי היא חכמתכם ובינתכם דרשו חז"ל זה חכמת חשבון המזלות. פי' שחכמי ישראל יודעין שורש כל החשבונות הללו. ולכן נקראו סוד העיבור שהוא שורש כל מהלך המזלות עפ"י הנהגה עליונה. וזו חכמה האמיתית כמ"ש הן יראת ה' היא חכמה.

אבל חכמת הטבע אדרבה מביא לשכוח את הבורא. ולכן תיקנו להלל ולהודות שע"י הודאה והלל לה' על כל הדברים זה מביא הזכרון שלא להיות נטבע תוך הטבע ולבוא לשכחה. וכמ"ש ז"ל ולא שכחתי מלברכך שהברכה מביא זכרון וכמ"ש זכירה בפה,

לא, ביאור בפיוט, אם תמצה עמק הדין

בפיוט מוסף יום א', קל אמונה בערכך דין, אם תמצה עמק הדין מי יעמוד לפניך בדין, לכאורה, זו בקשה שאינה הגונה, כשמבקשים שידונו אותנו רק באופן שטחי שלא לעומק,

איתא בגמרא (ראש השנה ט"ז ע"ב), אמר רבי יצחק, שלשה דברים מזכירין עונותיו של אדם,

אלו הן "קיר נטווי", "עיון תפילה", "מוסר דין על חבירו", והם ראשי התיבות של עמ"ק,

ועל זאת בקשתנו מאתו ית' אל תמצה דיננו עפ"י מה שאנחנו הזכרנו עונותינו, בעמ"ק הדין.

בעיון יעקב על עין יעקב, כתב ז"ל, ועכשיו שנברא יפשפש במעשיו, אפשר כמ"ד בתשרי נברא העולם לכך עכשיו בתשרי שנברא הוא הזמן שיפשפש במעשיו זמן תשובה לכל היא.

כט, ביאור הכתוב אני ראשון ואני אחרון, ומבלעדי אין אלקים

כתיב (ישעיה מ"ד ו') "ועל ידי עבדיך הנביאים כתוב לאמר, כה אמר ידוד מלך ישראל וגואלו, ידוד צבקות, אני ראשון ואני אחרון, ומבלעדי אין אלהים",

יש להקשות, כאשר אומר הקב"ה, "אני ראשון", משמעות הלשון הוא שיש שני, כמו כן, משמעות הלשון, "אני אחרון", משמעות הלשון, שיש מלפניו, והיה צ"ל אני אחד ואין אחר,

וצריך לפרש כך את כוונת הפסוק, שהתחיל, "כה אמר ידוד מלך ישראל וגואלו, ידוד צבקות", הקב"ה ברא את כל צבאות השמים והטבע, שיעמדו לשרתו, אך יש מי שטועה ר"ל לחשוב, כי צבא השמים כגון השמש והירח ועוד, המה גם אלהים,

ועל זה אומר הנביא, "כה אמר ידוד מלך ישראל וגואלו, ידוד צבאות, על אף שבראתי צבאות

רבים לשרתני, שלא תטעו לומר, כי יש מישהו אחרי, שהם, הצבאות המשרתים אותי, אלא אני ראשון לפני הצבאות, כמו כן אני אחרון, שלא תטעו לומר כי יש משהו לפני, אלא אני הוא גם אחרי שיש לי צבאות רבים,

"ומבלעדי אין אלהים", לטעות ח"ו ולחשוב כי יש עוד אלהים, וזהו פירוש הפסוק, "כה אמר יהוה מלך ישראל וגואלו יהוה צבאות, אני ראשון ואני אחרון, ומבלעדי אין אלהים".

ל, אני ראשון ואני אחרון ע"ד השפת אמת שכתב גם בגימטריא

איתא בשפת אמת (בראשית חנוכה תרס"א) כשעמדה מלכות יון הרשעה להשכיחם תורתך. כי היה להם חכמה טבעיות וזו החכמה מביא שכחת השגחת הבורא ית"ש

לב, ביאור בפיוט באין מליץ יושר מול מגיד פשע

האותיות "פשע" בחילוף הם "שפע"

אף אם אי אפשר למחוק את הפשע, בקשתנו להחליף בין האותיות ולא לקרוא ביושר, ואז אם תקרא ממול את המלה פשע, תוכל להפכו ולהגיד שפע,

וזהו באין מליץ, יושר, פירוש, כאשר תקרא ביושר, את המילה פשע, לא ניתן ח"ו להמליץ רחמים עלינו, בכ"ז בקשתנו, ממול מגיד פשע, להגיד פשע, ממול, ואז זה הופך לשפע,

לג, ביאור בפיוט תעבור על פשע ותמחה אשם

מעל האותיות פ'ש'ע' הם האותיות צ'ת'פ'כאשר תעבור מעל האותיות פ'ש'ע', תמצא את האותיות, צ'ת'פ' שהם ראשי התיבות של צ'דקה ת'שובה פ'ילול, וזהו, תשובה-

תפילה- צדקה, שמעבירין את רוע הגזירה. וזהו, תעבור על פשע ועי"ז תמחה אשם,

לד, קולו של יעקב מבטל את הקטרוג של עשיו

איתא בגמרא (ראש השנה ט"ז ע"א) למה תוקעין ומריעין כשהן יושבין ותוקעין ומריעין כשהן עומדין, לערבב את השטן,

איתא, בשעה שהקול קול יעקב אין הידים ידי עשיו,

אפשר לפרש, מ"ש הקול קול, יעקב, שתי פעמים, הם רמז לתקיעות דמיושב, ותקיעות דמעומד, לערבב את השטן, זה עשיו, וזהו, בשעה שהקול קול יעקב, דהיינו תקיעות דמיושב ומעומד, אז אין הידים ידי עשיו, ואין שליטה לשטן, ולכן תוקעין ומריעין כשהן יושבין ותוקעין ומריעין כשהן עומדין, לערבב את השטן,

לה, ביאור הכתוב אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים ע"ד פרקי דרבי אליעזר

כתיב (ישעיה מ"ד ו') "ועל ידי עבדיך הנביאים כתוב לאמר, כה אמר ידוד מלך ישראל וגואלו, ידוד צבקות, אני ראשון ואני אחרון, ומבלעדי אין אלהים",

ויש להקשות, כאשר אומר הקב"ה, "אני ראשון", משמעות הלשון הוא שיש שני, כמו כן, משמעות הלשון, "אני אחרון", משמעות הלשון, שיש מלפניו, והיה צ"ל אני אחד ואין אחר

איתא בפרקי דרבי אליעזר - (פרק י"א) עשרה מלכים משלו מסוף העולם ועד סופו,

מלך ראשון זה הב"ה, שהוא מושל בשמים ובארץ, ועלה במחשבתו להקים מלכים על הארץ,

המלך השני זה נמרוד,

המלך השלישי זה יוסף,

המלך הרביעי זה שלמה,

המלך החמישי זה אחאב,

המלך הששי זה נבוכדנצר,

המלך השביעי זה כורש,

המלך השמיני הוא אלכסנדר מוקדון,

המלך התשיעי זה מלך המשיח,

המלך העשירי חוזרת המלוכה לבעליה,

מי שהיה ראשון מלך, הוא יהיה אחרון מלך,

שנאמו "אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין

אלהים", וכתיב "והיה ה' למלך על כל הארץ

ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד",

עיינ עוד באוצר המדרשים, מדרש "עשרת מלכים", והוא מדרש ק"ל מתוך מאתיים מדרשים, עמוד תס"א.

לו, הבן יקיר לי אפרים למה לא אמר כי ילד שעשועים

קושיית המפרשים שאמר אם בלשון ספק

כתיב (ירמיה ל"א י"ט) "הבן יקיר לי אפרים אם ילד שעשועים כי מדי דברי בו זכור אזכרנו עוד על כן המו מעי לו רחם ארחמנו נאם ה'",

יש לדייק, בלשון אם ילד שעשועים הוא, היה צ"ל, הבן יקיר לי אפרים, כי ילד שעשועים

אפשר לפרש, "אחת שאלתי" כלומר, אם אני יכול לשאול שאלה אחת בלבד, אז תהיה שאלתי האחת, "מאת ה'", שכל דבר ודבר אדע שהוא "מאת ה'", וז"ש הכתוב "אחת שאלתי, מאת ד'".

לח, ביאור המהרש"א למה

בעשיית נקרא הקב"ה מלך ולא קל

איתא בגמרא (יבמות מ"ט ב'), כתיב (דברים ד' ז') מי כה' אלקינו בכל קראנו אליו, (כלומר תמיד) וכתוב (ישעיהו פרק נ"ה ו') "דרשו ה' בהמצאו קראהו (רק) בהיותו קרוב", אלא, הא בציבור (בכל קראנו אליו), הא ביחיד (דרשו ה' בהמצאו), ויחיד אימת, אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה, אלו עשרה ימים שבין ראש השנה ליום הכפורים. ע"כ,

ביאור המהרש"א יש לקרוא מלך ולא קל

כתב המהרש"א (יבמות מ"ט ב' ד"ה משה), עד"ז יש לפרש קרא (דברים ל"ב ג') "כי שם ה' אקרא הבו גודל לאלקינו", ר"ל, בזמן דאף היחיד קורא ה', כדכתיב כי שם ה' אקרא, בלשון יחיד, דהיינו בעשרה הימים, אז אתם הבו גודל לאלקינו, שלא תקראו אותו "קל" שהוא שם משותף בשמכם ישראל, אלא לגודלו תקראו אותו מלך, כי הוא אז מלך על כל הארץ לדונם אז, ובעי אפושי רחמים, ולא כמבקש משותף,

ועד"ז יש לכוון קרא (ישעיהו ה' ט"ז), "ויגבה ה' צבקות במשפט והקל הקדוש נקדש בצדקה, עכ"ד המהרש"א. כלומר, שבימי המשפט יש להגביהה השם קל לשם מלך, ובכך הוא נקדש בצדקה,

בירור בדברי המהרש"א שכתב יש לכוון קרא ויגבה יש לברר הא דאיתא בגמרא (ברכות דף יב עמוד

ב), דרבי אלעזר יליף מהאי קרא, אפילו אמר (בעשיית) הקל הקדוש - יצא, שנאמר (ישעיהו ה' ט"ז), ויגבה ה' צבקות במשפט והקל הקדוש נקדש בצדקה. אימתי ויגבה ה' צבאות במשפט - אלו עשרה ימים שמראש השנה ועד יום הכפורים, וקאמר הקל הקדוש.

וצ"ל כי כוונת המהרש"א היא למסקנת הגמרא רבה אמר: המלך הקדוש והמלך המשפט. והלכתא כרבה. שאם אמר הקל הקדוש לא יצא אפילו בדיעבד,

הוא, מי איכא ספיקא קמי שמיא, שאומר אם ילד לשון ספק, קושיית המפרשים,

ביאור העניין שנעשה ילד שעשועים ע"י ששואל את עצמו

אפשר לפרש הכוונה, כי "אם ילד שעשועים", זה הסבר, מדוע "הבן יקיר אפרים", משום שהוא שואל את עצמו כל הזמן "אם ילד שעשועים הוא", ולכן הוא בן יקיר,

כידוע שעשוע זה התורה, כמ"ש לולא תורתך שעשועי,

וגם "כי מדי דברי בוי", מביא רש"י (ירמיה ל"א י"ט) מהמדרש, דבורי בו, זו התורה, וע"י שהבן שואל את עצמו כל הזמן, אם הוא מספיק ילד שעשועים, ובכך הוא נהיה בן יקיר.

לז, אחת שאלתי בראש השנה שהכל מאת ה' ע"ד התפארת שלמה

כתיב (תהלים כ"ז ד') "אחת שאלתי מאת ד' אותה אבקש שבת י בבית ד' כל ימי חיי לחזות בנועם ד' ולבקר בהיכלו",

כתב בספר תפארת שלמה (מועדים ראש השנה ד"ה אחת שאלתי), וייסד דבריו על אדני תוס' (ב"מ ק"ו ע"א בסוף ד"ה לניסא)

וכך כתב התפארת שלמה, לפי דברי התוס', כי בר"ה לא שייך להתפלל רק על דבר אחד פרטי. א"כ העצה לזה שיבחר האדם לעצמו דרך אשר ישכון בו אור הצלחתו בכל הענינים הנצרכים לו כאשר יתפלל האדם על עבדות השם ויראת שמים, כי אז לא תחסר כל בה כמ"ש אין מחסור ליראיו וכמ"ש (תהלים קכ"ח א') "אשרי כל ירא ד' ההולך בדרכיו" ומסיים יגיע כפיך כי תאכל וכו' בניך כשתילי זיתים וכו'.

וז"פ הכתוב שהתחלנו "אחת שאלתי מאת ד'", אם אמנם כי צריך אני לבקש הצלחה בר"ה על דבר אחד. אותה אבקש, "שבת י בבית ד' כל ימי חיי" ואז ממילא ימלא כל משאלות לבי לטובה בכל הענינים כנ"ל, עכ"ל התפארת שלמה,

יש לבאר עוד כי בקשה אחת תהיה שהכל מאת ה' לפי דברי התפארת שלמה, כי לא שייך להתפלל רק על דבר אחד פרטי,

להערות הארות ולקבלת העלון ניתן לפנות אל
 "מכון פאר" רחוב חזון איש 2 בני ברק
 פקס 03-6161555, נייד 0527-616166
 מייל y0527616166@gmail.com